

Raadsvoorstel: 2018 - 2260
Onderwerp: Aanbieden onderzoeksrapport inzake
eventuele meerkosten bij gemeentelijke monumenten

Datum: 14 januari 2019
Portefeuillehouder: D. van Zanten
I & O: -
B & A / Raadsvergadering: 31 januari en 21 februari
2019
Programma: 6 Sport, cultuur en recreatie
Opsteller: A. Rietveld
Geeft voorstel begrotingswijziging: nee

Onderwerp:
Aanbieden onderzoeksrapport inzake eventuele meerkosten bij gemeentelijke monumenten
Voorstel:
Wij stellen u voor: 1. Kennis te nemen van het rapport van bureau Helsdingen, waaruit blijkt dat eigenaren van gemeentelijke monumenten worden geconfronteerd met meerkosten. 2. De leges op de aanvraag om omgevingsvergunning, activiteit monument, en de kosten voor advies van de erfgoedcommissie af te schaffen. Deze stimuleringsmaatregel geldt zowel voor rijks- als gemeentelijke monumenten. 3. Het eerdere besluit m.b.t. een gratis abonnement en rapportage van de Monumentenwacht en een gratis verbouwingsadvies te handhaven. 4. De legesverordening op het onder 2. genomen besluit aan te passen.
Aanleiding:
U heeft op 15 februari 2018 het nieuwe erfgoedregime vastgesteld. Tijdens deze raadsbehandeling heeft de fractie Stadsbelang Gorinchem een motie ingediend over eventuele subsidiemogelijkheden. Naar aanleiding hiervan hebben wij toegezegd een onderzoek uit te voeren naar de eventuele meerkosten voor eigenaren van gemeentelijke monumenten. Op basis van de uitkomsten kan worden besloten al dan niet over te gaan tot een vorm van subsidiëring.
Beoogd effect:
Het doel is helderheid te geven over de eventuele meerkosten voor monumenteneigenaren, de hoogte van de meerkosten en de mogelijkheden van de in te voeren stimuleringsmaatregelen. Op basis hiervan kan op bestuurlijk niveau een goed en gewogen besluit worden genomen over het al dan niet invoeren van stimuleringsmaatregelen voor monumenteneigenaren.
Argumenten:
1.1 Er sprake is van meerkosten voor eigenaren van gemeentelijke monumenten. Aan de hand van 3 casussen van veel voorkomende bouwactiviteiten bij monumenten zijn de meerkosten voor gemeentelijke monumenten in het rapport inzichtelijk gemaakt. De conclusie is, dat de eigenaren van gemeentelijke monumenten worden geconfronteerd met meerkosten. Het gaat om leges voor zaken die zonder de monumentenstatus onder een lichter vergunningenregime zouden vallen of zelfs, afhankelijk van de ligging van het pand, vergunningsvrij zouden kunnen zijn. Daaraan kan tegemoet worden gekomen door het afschaffen of verlagen van de leges. Hierbij moet worden opgemerkt, dat de huidige leges voor monumenten niet kostendekkend zijn. Het zijn eerder symbolische bijdragen die worden gevraagd van de monumenteneigenaar. In feite geeft de gemeente hierdoor al een korting aan deze eigenaar. Hogere bouwkosten zullen er vanuit de eisen aan de monumentenstatus regelmatig zijn, maar is zeker geen automatisme. De te maken nuancerings hiervoor zijn in het rapport opgenomen en helder verwoord. Belangrijk aandachtspunt is wel, dat aanpassingen aan historische panden altijd vragen om maatwerk. Dit is altijd duurder dan bij standaardmateriaal en -afmetingen. Ook zonder de monumentenstatus heeft de eigenaar dus hogere bouwkosten dan bij een nieuwbouwpand. Bovendien doet de toepassing van goedkope en niet passende materialen afbreuk aan de waarde van het pand, zowel de beeldwaarde als de economische waarde.

In het rapport is het volgende advies opgenomen:

1. Geen korting geven op de OZB.
2. Geen subsidieregeling in te stellen.
3. Een gratis abonnement monumentenwacht en verbouwingsadvies.
4. Afschaffen leges op aanvragen om omgevingsvergunning voor de activiteit 'Monument'.
5. Geen kosten voor het advies van de Erfgoedcommissie.

Dit advies wordt met argumenten onderbouwd.

2.1 Geen legesheffing een goede stimuleringsmaatregel voor alle monumenteneigenaren betreft, zowel voor rijks- als gemeentelijke monumenten.

In het plan van aanpak voor het invoeren van gemeentelijke monumenten is destijds opgenomen geen korting te geven en/of over te gaan tot opheffing van leges. In het rapport wordt geadviseerd om dit eerdere standpunt te heroverwegen. Als daarmee wordt ingestemd, dan worden de legeskosten voor het in behandeling nemen van een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit 'Monument' niet geheven en de kosten voor het advies van de erfgoedcommissie niet in rekening gebracht. De verwachting is dat dit besluit bij monumenteneigenaren positief zal worden ontvangen. Het voorstel is om de stimuleringsmaatregel voor alle monumenteneigenaren in te voeren, zowel voor de rijks- als de gemeentelijke monumenten. Dit om rechtsongelijkheid te voorkomen. De gemeente heeft hierdoor wel een geraamde inkomstenderving van € 10.800 per jaar. Deze raming is gebaseerd op het gemiddelde aantal aangevraagde vergunningen voor rijksmonumenten van 14 stuks en 13 vergunningen voor gemeentelijke monumenten per jaar. De kosten voor de aanvrager voor een advies van de Erfgoedcommissie en leges zijn afgerond op € 400 (€ 330,10 voor advies Erfgoedcommissie en € 67,20 leges voor activiteit monument).

2.2 Er vindt een evaluatie plaats naar de toereikendheid en effectiviteit van het totale pakket aan stimuleringsmaatregelen.

Bij het vaststellen van het nieuwe erfgoedregime op 15 februari 2018 is besloten om na 2 jaar het nieuwe beleid te evalueren. Het gaat daarbij om het totale erfgoedregime. De belangrijkste onderdelen in deze evaluatie zijn:

1. Gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden.

De gevolgen van het vergroten van het monumentenbestand met ongeveer 200 gemeentelijke monumenten en circa 100 beeldbepalende panden voor de organisatie en de monumenteneigenaar. Voor de organisatie gaat het hierbij o.a. om de benodigde personele kennis, capaciteit en financiële middelen voor uitvoering, beleid, handhaving en toezicht en communicatie/informatieverstrekking. Bij de monumenteneigenaren en belanghebbenden gaat het vooral om inzage te krijgen in de zogenaamde vergunningslast, stimuleringsmogelijkheden en de behoefte aan informatie en communicatie.

2. Erfgoedcommissie

De nieuwe Erfgoedcommissie zal o.a. worden geëvalueerd op de inhoud van haar advisering, de organisatie van de commissie (ambtelijke ondersteuning en secretariaat) en financiën. De vraag hoe de ruimere adviestaak van de erfgoedcommissie in de praktijk functioneert, adviseren over alle omgevingsvergunningen binnen het beschermd stadsgezicht, is hierbij een belangrijk aandachtspunt. De evaluatie zal o.a. aan de hand van de jaarverslagen van de commissie plaatsvinden.

3. De Erfgoedoverleggroep

De erfgoedoverleggroep adviseert het college van b. en w. over vooral beleidsmatige aangelegenheden op het gebied van erfgoed. Gezien de bredere samenstelling van de Erfgoedcommissie en haar ruimere

adviestaken zal in de evaluatie de nut en noodzaak van de erfgoedoverleggroep nader worden bekeken.

4. Stimuleringsmaatregelen

Het gaat hier om de evaluatie van het totaalpakket aan stimuleringsmaatregelen: de afschaffing van leges voor de aanvragen om omgevingsvergunning, activiteit monument, de advieskosten van de Erfgoedcommissie, een gratis abonnement van de Monumentenwacht en een gratis verbouwingsadvies. Bij de evaluatie gaat het niet alleen om de inhoud van de regelingen, maar ook over de organisatorische en financiële gevolgen. Zijn de beschikbare budgetten toereikend en in hoeverre zijn de maatregelen effectief.

Belangrijk aandachtspunt is het betrekken van de monumenteigenaren bij de uit te voeren evaluatie. Dit kan bijvoorbeeld door het uitzetten van een enquête onder de monumenteneigenaren. Dit aspect wordt nog nader uitgewerkt.

3.1 Er al rekening is gehouden met een gratis lidmaatschap Monumentenwacht en verbouwingsadvies.

Wij hebben ons al in 2017 positief uitgesproken over de invoering van de stimuleringsmaatregelen:

1. Een gratis lidmaatschap van de Monumentenwacht.
2. Een gratis verbouwingsadvies.

De financiële gevolgen hiervan zijn al meegenomen in het door ons op 16 januari 2018 vastgestelde uitvoeringsprogramma en de op 15 februari 2018 door u beschikbaar gestelde financiële budgetten.

4.1 De legesverordening wordt naar aanleiding van het genomen besluit aangepast.

Het benodigde wijzigingsvoorstel- en besluit wordt gelijktijdig met dit voorstel aangeboden.

Risico's:

Geen.

Financiën:

Het opheffen van de legesheffing voor aanvragen om omgevingsvergunning, activiteit monument, en de advieskosten voor de Erfgoedcommissie hebben een geraamde inkomstenderving van € 10.800 per jaar tot gevolg. Daar de opbrengst bij het op 15 februari jl. vastgestelde nieuw erfgoedregime niet volledig met de nu berekende inkomstenderving is verhoogd, kan deze naar verwachting worden opgevangen binnen het geraamde totale budget 'Opbrengst leges bouwvergunningen' van ruim € 1.000.000 per jaar.

Participatie:

Het rapport is op 7 juni 2018 en op 22 november 2018 besproken met de Monumentenoverleggroep (MOG). De resultaten hiervan zijn in de notitie opgenomen. Tijdens het proces is door de leden van de MOG gevraagd om een stimuleringsregeling voor de eigenaren van alle panden in de binnenstad. Dat valt echter buiten de opdracht. Deze optie is dan ook niet uitgewerkt.

Communicatie:

Het rapport en de hieraan gekoppelde beslispunten worden nu via dit raadsvoorstel aan u voorgelegd. Dit betreft ook een toezegging vanuit ons college richting de gemeenteraad. Na uw besluitvorming, inhoudende het toepassen van een stimuleringsregeling, zal er in overleg met Communicatie actief naar buiten worden getreden. De Monumentenoverleggroep en andere betrokkenen worden ook over uw besluitvorming geïnformeerd.

Duurzaamheid:

Het voorstel voorziet niet in duurzaamheidsmaatregelen. Het nieuwe erfgoedregime, incl. het beschikbaar stellen van stimuleringsmaatregelen voor eigenaren van monumentale objecten, heeft echter wel tot doel het behouden van hoog gewaardeerde en van belang zijnde monumentenwaarden in Gorinchem. Dit laatste heeft wel degelijk een hoog duurzaamheidsgehalte.

Wij starten een onderzoek naar de eventuele mogelijkheden om het aspect duurzaamheid in de toekomst bij

historische monumentale panden te kunnen borgen. Zodra de uitkomsten hiervan beschikbaar zijn, wordt u hierover geïnformeerd.

Vervolgproces:

Na uw besluitvorming worden de stimuleringsregelingen, inhoudende het afschaffen van legesheffing voor aanvragen om omgevingsvergunning, activiteit monument, en de kosten voor advies van de erfgoedcommissie, direct ingevoerd. Zie ook het gestelde onder het kopje 'Communicatie'.

Bijlagen:

Het rapport van 26 november 2018 over meerkosten bij gemeentelijke monumenten, opgesteld door bureau Helsdingen.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 14 januari 2019

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. Kennis te nemen van het rapport van bureau Helsdingen, waaruit blijkt dat eigenaren van gemeentelijke monumenten worden geconfronteerd met meerkosten.
2. De leges op de aanvraag om omgevingsvergunning, activiteit monument, en de kosten voor advies van de erfgoedcommissie af te schaffen. Deze stimuleringsmaatregel geldt zowel voor rijks- als gemeentelijke monumenten.
3. Het eerdere besluit m.b.t. een gratis abonnement en rapportage van de Monumentenwacht en een gratis verbouwingsadvies te handhaven.
4. De legesverordening op het onder 2. genomen besluit aan te passen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 21 februari 2019

Griffier,

Voorzitter,